

L'Estiuada

Periòdic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'estiu

Any VII

Sant Hilari Sacalm, 31 Juliol de 1914

Núm. 76

Política Municipal

Naturalesa dels Municipis

L'home és un sér dotat de llibertat; i ell, en lo íntim de la seva consciència, és el seu propi legislador i el seu propi jutge. Aquest govern de un mateix, aplicat a l'individu, com una conseqüència forçosa de la seva personalitat, és indubtable que converteix a l'home en un ésser autònom, que no altre cosa que *govern de un mateix* signifiquen les paraules «auto», i «nomos», que componen la paraula *autonomia*. Mes l'home, no viu aïllat en el món, sinó en relació amb els seus semblants; i constituït en societat, se fa precisa una llei que serveixi de norma an els seus actes per a fer possible la convivència social; però aquesta llei no és sols la que, inspirada en el Dret natural, regeix tots els actes bons de la vida de l'home, fins els més íntims de la vida de solitud, sens altra sanció que la de la consciència, la del despreci humà i la divina, sinó que és una llei eminentment positiva, amb sanció humana, que's fa obligatoria per la coacció en cas de que la voluntat no's basti a obeir-la, i que posa un frè, certes restriccions a la autonomia de l'Estat individual en benefici de l'Estat social, sens perjudici, no obstant, de la llibertat de l'home en son principi substancial, doncs la personalitat jurídica individual no és vulnerada per la llei, abans al contrari, en aquella té aquesta sa base i fonament d'obligar. Per això en aquells temps en que el Dret admetia la existència legal de l'home esclau, tenia el legislador necessitat de apoiar institució tan antisocial en una fingida lògica: la que distingia entre *homas personas* i *homas cosas*.

La necessitat d'aquella llei, o sigui, del dret objectiu, per a norma dels actes humans en la vida de relació, i la de complir tots aquells fins que eren d'interès social, sigué també causa de la necessitat de la creació de *Societats totals* que, revestides de Poder i personalitat jurídica, constituïssin una segona persona natural humana, una persona colectiva, no per a fins parcials o particulars, sinó per a la consecució de fins totals socials, i per lo tant públics. I aquesta persona, que tingué per subjecte a la persona individual, que es forma d'un modo evolutiu i natural, va tenir la primera encarnació en la família, constituïnt l'Estat familiar, i a mida que amb el progrés se feien més complicades i nombroses les necessitats humanes, passant per l'Estat patriarcal i per altres formes socials intermitges (*gens, patria, curia, tribu*, etc.), se constituïren unitats socials més ben determinades com a Estats polítics permanents i perfectes, i aquets foren els *municipis*. Després dels municipis vingueren les *nacionalitats*.

Cada un dels predits entes socials, estava dotat de personalitat jurídica per a la consecució dels fins totals peculiars, amb el ben entés, que al formar-se una unitat superior amb el conjunt de les inferior (el municipi amb famílies; la nació amb municipis) no's mermava pas llur personalitat, la seva autonomia, les propietats llibertats, sinó que la persona social política component restava íntegra dins la persona social política superior, si bé fent donació o renúncia d'aquelles atribucions i facultats que devien correspondre an aquesta última per a l'assoliment dels fins generals que motivaven la seva consituació.

De lo exposat s'en desprén que'l Municipi és un Estat polític natural, necessari, permanent i perfecte, compost de famílies que viuen en un mateix lloc, per al compliment en comú de tots els fins de la vida que trascendeixen immediatament de llur esfera privada. Es el Municipi, com la Nació, un organisme total per al compliment de tots els fins humans, pero d'aquells fins que no's poden conquerir en el cercle de la família, i que's concreten als interessos locals, circumscrits al conjunt de veïns que en el terme municipal resideixen. Existeixen altres fins totals, que d'un ordre més general, que'ls del Municipi,

corresponen a la Nació, i altres encara més extensos, que corresponen a l'Estat, quan aquest no està encarnat en una Nació, sinó en varies, formant Estats nacionals federats o confederats. Mes aquets Estats socials superiors, repetim, no són obstacle a l'autonomia dels components inferiors, ans bé la pressuposen i requereixen necessàriament per a sa perfecta constitució, segons venrem en un dels articles successius.

JAUME BRUNET I BARGUÑA

Nacionalisme

Arreu del món, es fa cada dia més intens el moviment de rebelió de les races i les patries oprimides pels grans Estats. Arreu es nota visiblement, el malestar de les petites nacions i dels medis ètnics. Els estats poderosos constituïts artificialment, sense respectar el poble que'ls componen, es veuen sovint amb conflictes tenebrosos. Es un clam lliberador el que esclata, són els pobles esberlats, les races esclavitzades que's deixonden, per afirmar la seva vida contra la qual criminalment atenten els grans Estats.

El conflicte austro-serbi es una nova demostració de lo que venim dient, com ho fou l'atentat nacionalista de Sarajevo, causa immediata del conflicte. Austria vol ofegar el nacionalisme serbi, que cada dia pren més empena, removent l'esperit i el sentiment patriòtic dels serbis de Bosnia-Herzegovina, Croàcia i Dalmàcia, territoris perteneixents a Austria i Hongria. El moviment nacionalista de Serbia, produït en les escoles, societats, especialment entre la joventut, amenaça a Austria i es feia més formidable d'ençà que produí l'assassinat del arxiduc Francesc Ferrán i la seva esposa i per això el conflicte, perquè Austria vol reprimir la propaganda dels nacionalistes serbis exigint garanties al poble govern i així afermar la possessió d'aquells territoris que tenen per patria a la Serbia i no a Austria.

Com acabarà el conflicte? Es difícil predir-ho, pro és ben segur que amb la guerra o no, el sentiment nacionalista es mantindrà viu i ferm i els serbis de la Bosnia, Croàcia i Dalmàcia no aturaran els seus sentiments vers la nació Serbia que tant els encoratja. Ses baionetes podran imposar momentaniament la pau, pro en els esperits hi farà niuada el clam lliberador fins que sigui satisfet i el conflicte permaneixerà.

Crucíferes

II

Obriu, obriu Jesús meu la portella del Sagrari, que d'amors tinc set i fam, que d'amors mor la meua ànima.

Doneu-me'n tant sols un mos del Pà qu'han brescat els àngels, doneu-me'n un glop del Vi qu' a les verges ubriaga.

El pés feixuc de la Creu les meves carns ha nafrades i el meu cor mig desfalleix pel llarg camí de la Patria.

Dolç Jesús, per caritat, compadiu's de la meua ànima.

MARÍA DE SULTERRA.

Juliol de 1914

La plana pujarà als cims

Fa bé d'ací dalt, dels cims estant, observar có que passa a la plana. Ben sovint els que hi viuen a la terra baixa, atrafegats d'activitats i remoguts per sentiments que duen tota mena de rebelions, no s'en adonen de lo que succeeix al voltant d'ells; ens en adonem més els que observem de des dels llocs apacibles on per la gran alsaria el camp d'observació és forsa més extens i per la quietud de la vida, la serenor de l'esperit consent adonar-se judicant-ho bé, fins de les més lleus trasmutacions que's realitzen al sí de les multituds de la plana.

Ara mateix s'hi ha realitzat al sí de la societat ciutadana un fenomen resultat d'una gestació que ja duia durada i que podrà influir fructuosament a l'avenir de la nostra Catalunya. Parlo dels acords que han pres els elements que formen el socialisme català. Potser dir-ne socialisme català no està ben dit encara, car ara per ara és més bé el socialisme de Catalunya: el que és les determinacions preses sí que van expressament dirigides a que arribi a ésser un fet l'organització del socialisme català.

Els elements socialistes de la nostra Catalunya restaven caracteritzats, professaven els principis del Socialisme, mes se trobaven subordinats als erros de l'universalisme ètnic que lleva llibertat i sotmet a organitzacions artificioses el que hauria d'ésser actuació de la vida plena dels homes. Ara, però, els socialistes de la nostra Catalunya han quasi fet afirmació de la seva vida, s'han acostat cap el fet natural i han promulgat una afirmació concreta per la qual s'inicia l'organització del socialisme català. Pot dir-se que els nous acords donen una major caracterització socialista, car proclama noves llibertats que en tan resten detentades, són un manament als principis del Socialisme que no són altre que l'affirmació plena de totes les llibertats humanes.

He dit abans que'ls socialistes de Catalunya han fet no més que quasi afirmació de la vida plena de Catalunya, car al proclamar encara amb poca decisió i definitivitat la seva modalitat nacional, no l'han articulada com cal seguint els principis socialistes al socialisme internacional, és a dir directament considerant-se un element de l'universalisme, sinó a organitzacions creades seguint els arbitrarismes detentadors de la política i respectant els fets consumats per la llei de la força contra els que precisament el Socialisme vé obligat a lluitar-hi per a anorrear-los i reorganitzar les societats atenent-se als principis de lliberació que es desprenen de l'organització normal de la humanitat que malgrat totes les violències se troba organitzada per nacions o sia pels organismes naturals collectius que posseeixen caràcters ètnics abassament per a satisfer les necessitats de l'home en la vida de la societat.

Les noves determinacions del socialisme de Catalunya, son una vera ascensió en la categoria de valors socials que posseeixen els organismes que lluiten al sí del nostre poble per a afavorir la seva evolució dins una vida de normalitat. Aquesta ascensió i la simultània que realitza el Nacionalisme incorporant els nous principis de transformació econòmica i de millorament humà del poble, són fets de gran transcendència per l'avenir de Catalunya. Són dugues actuacions socials que convergeixen vers una finalitat concreta quin objectiu és la renovació de la nostra vida pública per a que Catalunya visqui a la humanitat; i com passa arreu del món aquestes dugues accions, Nacionalisme i Socialisme, que poc a poc van acostant-se per juntar els llurs esforços i actuar en comunitat, són accions que han nascudes dels nuclis d'acció catalana que posseeixen modalitats morals i socials lliures de totes les maldats que són la característica de la política de farsa que encara governa al món. A Catalunya, fora del Nacionalisme i del Socialisme, no hi ha austeritat social ni individual, car totes, absolutament to-

tes les accions que's realitzen, són no més utilitaristes i careixen en absolut de caràcter de renovació social que han de posseir les accions que duran vida nova a l'humanitat.

Per ésser dalt dels cims, a Catalunya, com per dalt dels cims d'arreu del món, els fets socials van força més enderrerrits que a la plana i si per a la vida material que proporciona la producció de la naturalesa els homes de la plana esperen els dolls de vida que devallen per girigalls i torrenters, els homes dels cims aguarden que'ls dolls de la vida espiritual que es generen a la plana pugin camellars i tossals amunt perquè els hi comuniquin la vida i els la il·luminin amb llum de lliberacions.

Vindrà temps, quan Nacionalisme i Socialisme s'hagin fos i sien una acció única redemptora del poble, que cim i plana viuran la mateixa vida social: llavors s'haurà conseguit l'affirmació universalista, serà, però, l'universalisme del benestar, perquè s'hauran fos les veritats robustes de la Naturalesa, que són més fermes que enlloc a les terres alteroses, amb les ideologies de la gent de la plana; allavors la civilització s'haurà enfilat dal de tot de les serralades i el fet positiu ètnic haurà devallat al pla per a evitar que la confusió de les races humanes pugui ésser causa d'esclavituds. Per ço, a Catalunya, ho hem vist, el Nacionalisme, l'affirmació ètnica que és afirmació de llibertat, que és rebel·lió contra tota tirania, ha aparegut com baixant de Muntanya, i l'affirmació socialista, l'efectivitat de les ideologies lliberadores, ha nascut a ciutat, trobant-nos ara a l'instant en el qual les dugues afirmacions humaníssimes convergeixen per trobar-se i fondre's i actuar solidariament per al major bé dels homes de la nostra terra i per la dignificació integral de la nostra Catalunya duent-la a viure a l'humanitat.

D. MARTI I JULIA

Rápida

El mestre Lambert

Els genis presidiren el teu naixament.

Inspirat i amorosit per ells, vares senyalar des de nen el teu camí artístic que empenyeres decidit, de cara enlaire i salvant tots els obstacles. L'acert, l'estudi i la constància et varen acompanyar en la teva carrera de flors, triomfal.

Ingreses a les aules de la *Escola Municipal de Música* en la bella Barcelona que s'honra dient-te fill i als quinze anys—que per la teva pobresa física més semblaven deu—ja t'en dus el premi ofert per la casa Chassaigne. Als setze, en lluita amb més de setanta músics espanyols, obtens a Zaragoza el premi pel teu *Himno nacional a la Virgen del Pilar*. I en la ciutat invicta sorprens a tothom per la teva joventut i coratge, al dirigir, en festa solemne, l'himne avui tan popular que tots els dies es canta en la Basílica zaragozana.

Clarament se mostra el teu hermós camí. Camí d'elegit que't permet als vint anys, guanyar tres premis en la primera «Festa de la Música Catalana» i amb ells desplegar l'ensenyament de primària entre'ls joves músics que's presenten a la vida pública.

Cèlebre als vint anys—com no arribaran a ser-ho molts músics eminents de cabells blancs—, el teu nom al ser repetit per Catalunya, diu a la terra catalana i ho diu amb la clarividència de les multituds sentimentals, que aquest músic incipient i ja cèlebre, li donarà molts dies de gloria, arrancant de l'ànima catalana els hermosos batecs de la seva vida popular i del seu sentiment social per embellir-los musicalment amb delicats *lieders* aristocràtics.

Pro la vida artística segueix triomfal. Als 21 anys, siguent encara tant jove i per l'apa-

riència un nen, salta en Lambert a ocupar el silló de director d'orquestra del Teatre Principal de Barcelona, que per l'espai de tres anys honrà amb la serietat, el treball i l'acert. Epoca artística d'explèndida brillantor, que mai oblidaran els esperits refinats.

Al deixar l'envejat silló va anar, en Lambert, a casa seva per a dedicar-se en cos i ànima a la seva carrera de pianista i compositor. I en elles ha lograt distingir-se d'un modo sobe. I encara li va quedar temps per a concórrer a certàmens que li valgueren més de seixanta premis i per organitzar l'Orfeó de la Casa Provincial de Caritat, el qual recentment es presentà al públic en un concert memorable.

Com a compositor va donar a l'e-tampa innombrables produccions i aquets dies un tomo de cançons l'aparició de les quals ha fet dir al cèlebre jesuïta i Músic Pare Nemesi Otaño aquestes paraules: *tenim un artista, tenim un elegit*.

Aquet es el mestre Lambert, que als seus 29 anys deu semblar un vell als qui sols el coneixen per el molt temps que senten a parlar d'ell. No es vell, no. Es un xicot, prim i bellugadiç com un esquiroi; inquiet i ocurrent; les seves mans d'expressiva movilitat, senten l'atracció del piano i de la ploma, i la seva paraula és per a goig dels amics i acompanyants.

Es un bon fill, i ho prova el sol fet d'haver guanyat el premi ofert per la Econòmica a la virtut filial, un excel·lent ciutadà, un company ideal i un músic tant fornit que fa escriure al Pare Otaño aquestes paraules: «Bon camí portes, amic. Aquet camí és el d'un jardí en cantat, de plantes i flors que mai es mustiguen. No't desviis d'ell; i tu que ets sorprès el secret de la seva direcció, afanyat a recorre'l moltes vegades perquè a dojo ens portis aquelles flors qual aroma ens ubriaga, ens alenta i ens aconsola».

J. FONT DE BOTER.

Sant Hilari, Juliol 1914.

Ensenyança Catalana

II

EL MESTRE

La manca de diners, com a conseqüència de la manca de patriotisme dels catalans, ha fet que la «Associació Protectora de la Ensenyança Catalana» no pogués portar a cap el seu altíssim fi patriòtic i cultural més que a mitges. Per a que l'ensenyança a Catalunya sigui a bastament catalana, per a que l'escola primària sigui el mirall on hi vegi el noi el reflector de la rassa, i el motllo on s'hi fongui per a devenir-ne amb un caràcter ben català, cal que el mestre porti en son cor ben arrapat el sentiment de la terra.

No n'hi ha prou amb que alguns bons patriotes, desinteressats i patriòtics, hagin fundat alguna escola catalana, i que la A. P. de la E. C. hagi anat subvencionant-ne alguna altra.

Lo que avui és excepció, hauria de devenir regla general. Però ja que no és possible crear per tot arreu escoles catalanes, s'ha d'anar a que els mestres de les escoles oficials evolucionin vers el catalanisme. I en aquest sentit sí que no hem fet encara absolutament res. Més m'atreveixo a dir, i és que el mestre oficial, sobre tot el dels petits pobles, veu en el catalanisme un enemic. Els catalans, i també els catalanistes, ens hem empeltat del mal de l'opinió del reste de l'Estat, que no content en pagar malament als mestres, els presenta en sos periòdics i caricatures com personatges irrisoris, bruts i despellegats, sarcasme aquest, que, en lloc de donar la representació i el respecte que's mereix el que's dedica a la pesada feina d'instruir i educar els ciutadans de demà, fa que se li perdi tota mena de consideració, i que el poble no vegi en ell més que un de tants funcionaris de l'Estat, que estan de sobres pagats amb la misèria que s'els hi assigna com una almoïna.

Nosaltres, els catalans, en sa gran majoria, i fins publicacions catalanes i catalanistes, val

a dir-ho, hem patit també d'aquest mal; per ço el mestre ens ha confós amb la turba multa que estraça son ésser, i que el xiula quan surt a representar son noble paper en el teatre social.

Ademés, en l'autonomia que reclama el catalanisme hi veu un altre perill. Molts són els mestres que se resenten de quan el seu petitissim sou tenia d'ésser pagat pel municipi i creu que una cosa semblant els hi passaria si es conseguís l'autonomia de Catalunya.

Cal anar a desfer aquest error. Ja que no hem sapigut o volgut crear mestres a la catalana—una iniciativa que tingué lloc amb la «Escola de Mestres» den Bardina, per no vull inquirir les causes tingué de plegar—al menys que els mestres oficials vegin en nosaltres una garantia i no un perill, i com que en sa majoria son catalans cults i instruits, veuran la bondat de nostres idees i es convertiran en elements nacionalitzadors.

I avui la feina és planera, per ço mateix de que la major part son catalans. Pot ser dintre pocs anys fora més difícil. Fins ara, amb el petit sou que tenien,—la majoria no arribaven a 1.000 pessetes—era quasi impossible que vinguessin a Catalunya mestres castellans. El mestre tenia d'ésser català i fins dels voltants del poble on exercia, ja que així li era més fàcil poguer trobar medis per a ajudar-lo a viure. Dintre poc temps, amb els sous mínims de 1000 ptes. o de 1100, com ha promès fa poc en Bergamín, seran molts els que se atreviran a venir a probar fortuna en nostra terra, seguint un gros, el pitjor element des-nacionalitzador.

Un mestre català, encara que no sigui nacionalista, i malgrat totes les prohibicions, parlarà en català moltes vegades als deixebles, i sempre quan aqueixos siguin petits i no tenguin res del castellà, i els hi inspirarà més confiança que un castellà que encara que vulgui, no podrà fer-se entendre la major part de les vegades. Dona pena pensar lo que seria no sols l'escola sinó el poble amb un mestre castellà. No tinc cap dubte de que la gran des-nacionalització de la Catalunya francesa, on quasi és parla més el francès que el català, es deguda en gran part a haver-hi quasi per tot arreu mestres francesos. Val a dir, per ço, que la cultura parisenca, que els catalans de enllà del Pirineu trobaren, era més forta que la seva, i els absorví, lo que no ens ha passat a nosaltres respecte a la cultura espanyola, però que amb el temps passaria si el mestre castellà s'apoderés de nostres escoles.

A que això no succeeixi han de dirigir-se nostres esforços. Procurem atreure'ns el mestre oficial i... donem nostre concurs, encara que sigui modest, a la A. P. de la E. C., que pot fer molt en aquest sentit. Podria fer aquesta «Associació» que en la seva Junta hi tinguessin cabuda els mestres d'esperit nacionalista, que generalment són els que a més altura pedagògica's troben, com per exemple, per no citar-ne cap més, en Jou i Olió, sobradament conegut de tots els mestres catalans, i dels bons nacionalistes, ja que ell ha instaurat en un diari pels mestres, purament castellà, *El Clamor del Magisterio*, una secció catalana en la que dona compte del moiment pedagògic de nostra terra en sos diferents aspectes, i que ha sigut nomenat secretari del Concurs d'Historia de Catalunya. L'entrada d'elements així dintre la Junta de la Associació faria que aquesta tingués en son sí més gent tècnica, i al mateix temps seria un estímul per als demés, i una prova de deferència vers el mestre oficial.

Podria també nomenar alguna persona que escullida entre els mestres més instruits i patriotes anés a visitar les escoles oficials de Catalunya que's volguessin adherir, donant premis en metàl·lic als mestres que millor demostrassin que compleixen el seu dever instructiu i educatiu patriòtic segons programes que podria redactar la mateixa Associació.

Podria també subvencionar, per a que estudiés a la Normal, a mida que li anessin permetent els medis, algún alumne de les actuals

escoles particulars catalanes, que hagués demostrat millor son patriotisme, sa afició a l'estudi i sa vocació. Això seria també un estímul per a aquestes Escoles Catalanes.

Amb aquests medis que apuntem, i amb altres que podrien anar-se estudiant, se lograria que l'Escola oficial s'anés transformant en catalana sense les despeses que ocasionaria el bastir-ne una a cada poble que s'amotellés a l'ideal català.

LL. G. CASTELLA I LLOVERAS

¡Visca Valencia!

Una regió de l'Estat espanyol, germana de Catalunya, íntimament lligada amb Catalunya per efectes i caràcters ètnics, va fer el diumenge passat afirmació de la seva personalitat. A l'Assamblea realitzada tant bellament, no hi era tot Valencia, ja ho sabem, però els escullits que la celebraren donant-li viu l'escat popular són els propulsors d'una gran força que neix per inondar tot el poble valencià.

Latent era l'esperit valencianista, mes ara ha quedat afermat i mostrat com un ideal conscient davant les gents de tota la regió. Forta, integral ha sigut l'embranchida: l'Assamblea al formular demanda d'autonomia administrativa, exigeix el reconeixement del propi idioma i exposa per a dur-lo a cap la manera de que la rica parla d'Ausies-March prossegueixi la via triomfal que li pertoca.

Esforç patriòtic, esforç excel·lent el que s'imposen els que han afirmat ben patent el seu amor a Valencia i a les seves institucions que l'uniformisme brutal anava matant.

Nacionalistes catalans, salutem efusivament a la bella regió germana i encaixem fortament amb els entusiastes joves valencianistes.

Aigua picant

A les quatre de la tarda: els músics dalt del tablado a finen els instruments, la tenora parla amb aquell sò entenimentat i arreu del poble es nota un moviment. La gent es va arreplegant a la plaça, la gent de totes les edats i de totes les classes socials.

Sardanes a la plaça. Són la nota de color, la nota serena de la festa major nostra. La plaça en dies de festa major és com el resum de totes les virtuts i excel·lències catalanes; és l'alegria sana i la música forta; és la cordialitat dels homes i la pau en els esperits. El remor de la gernació reunida, vos acarona com la veu de més excelsa civilitat i les rodones que aci i allà es formen, s'aixamplen, es disminueixen i es fan concèntriques produint-se un quadro bellíssim.

Tothom és a la plaça; tothom es posa a les sardanes. Ni la cridoria, ni l'esbojorament torben l'alegria inefable. Al costat del vell, el jove; arrebareu la figura del vell vilatà que amb la major naturalitat va a ballar una sardana, i va marcant els compassos sense afectació de cap mena. Voleu nota més simpàtica?

Aquest dia, el dia de sant Jaume, veient la plaça i la cobla dalt del tablado, sentirem la emoció dels vilatans que com a nota capdal de la festa tenen l'hermosa sardana. La música alegre i la multitud remorejant i ordenada esplaçant-se, ens va fer l'efecte d'una mena d'institut d'ensenyança ciutadanes i de efluvis corals.

Hi ha homes que resulten una verdadera incògnita quan de primer entuvi voleu saber-ne la seva característica. Són aquets, els homes grisos o bé els contradictoris; per endavinar-ne la fàiso principal és precis que's examineu bé i detingudament, i encara després vos cal relacionar per a fonamentar la seva existència i el paper que desempenyen dintre la societat. Acabat de tot formuleu la següent afirmació genèrica: tot té la seva raó d'ésser.

En canvi d'altres desseguida en veieu qui són i com són. Don Jaume Però, estiuador de Sant Hilari des de fa 40 anys, és un de aquets, actua entre's amics com un tonificant i la seva frase que'n podriem dir sacramental, és aquesta: no s'hi amoïni.

Confessem ingenuament que a nosaltres que a voltes ens sentim els nervis, el senyor Però ens fa un gran favor,—veurà, què hi vol fer, no té remei.—

Es la paraula serena la d'ell. Dessota d'una còrpora realment grandiosa, s'hi tanca una ànima bona, excel·lentment bona, i potser és aquesta bondat que'l fa actuar d'aigua de tila.

El senyor Però és un filòsof, un filòsof del bon viure per ell i pels demés, no s'enfada perquè no s'enfadin els altres, i és el primer que té uns mots afables—deixi fer, no s'hi amoïni.—

Però no'ns proposem fer una biografia; cal dir no més que l'admirem fonament i que'l recomanem a tots els qui cerquin moments de transparenta tranquil·litat. En Però és un tonificant talentós i segur. Senyor Però — li hem dit — anem a parlar de vostè a L'ESTIUADA.

De mi?—ha contestat—no s'hi amoïni.

Fills de Sant Hilari varen començar l'aprenentatge de sastre a la seva vila; després ja fadrins s'en anaren temporades a Barcelona i continuant el fadrinatge aquest hivern passat s'han convertit en rodamos. En Florenci Pernau, l'Hilari Ridaura i l'Enric Serras, han estat tot l'hivern per l'estranger. Marxaren el 17 de Setembre cap a Ginebra, on estigueren tres mesos, després feren via a Nissa i Montecarlo i d'aquí a Lió, Marsella i París, on feren llarga temporada, com a Nissa. Pel Juny vingué en Serras, després en Fenci Pernau i ara ja poc en Lari Ridaura.

De ciutat en ciutat i de taller en taller, tot això sense saber ni l'idioma francès. No pot negar-se que's nostres joves fadrins sastres —cap d'ells té 25 anys—són uns perfectes rodamos. I ara ja fan plans per anar durant la propera hivernada cap a Alemanya, Anglaterra i Estats Units. Ells tot lo més calculen les temporades: tal temporada, a tal ciutat; tal altra, a tal altra ciutat... La moda ja diuen ells que a tot arreu és la mateixa i excel·lents oficials, això no'ls espanta per res, com saben que a tot arreu trobaran feina.

Benvinguts siguin els bons convilats.

Apuntem un xisto del senyor Pi: Han fet julge an el metge i aquest dia a una senyora que tenta revolució al ventre li va receptar un judici de faltes.

Es prega als qui llegeixin el xisto que riuguin...

FRITZ

Records i anyorances

Sí, estimats, benvolguts i inoblidats amics i estiuadors de Sant Hilari: aquest any, per dissort meua, no vinc a fer colla amb vosaltres.

¡Què hi farem! ¡Si sapiguésseu lo compunjit, lo tristoi, lo disgustat que'm trobo per complir l'abstinència regulisadora, que m'ha imposat la medecina!

Pro, ho recordo tot i a tots. Anyoro el clima oxigenat i l'ambient fresquívul de Sant Hilari amb ses riquíssimes i gelades aigües; sa fèrtil campinya amb ses variades i abundants perspectives i les sabrosíssimes maduixes i els tendrívols cresta-cermells.

Trobo a faltar les admelles i l'aigüa de la Font-Vella servida per l'atraient Carmeta; el Trio-Lambert; els putxinellis de cal Xicus; les cançonetes de la mainada dels barris del Serrat i Hospital; les tertulies de can Ximeno; els ballables de'n Mariano; les sardanes de la plaça; les campanes dels Hotels; la malança de tocinos al'aire lliure; el moviment de carruatges i autos, i els cants dels serenos de la Vila.

Anyoro no trobar-me rodejat de amic: tan simpàtics i volguts com en Ximeno, Asmarats, Dirat, Roche, Pl, Lozano, Marcelino Solé, Camps Deleter, Molist, Tomaset, Puig, Vergés, Casas, Ciervo, Gasch, Esparrach, Poc, Pujol, Ange, Ferrán, etc., etc., i dels distingits i apreciats paisans meus Blanchart, Batista, López, Feliubadaló, Borrás, Vintrol, Serra i altres.

Aquest any no podré contemplar el rellotje del campanar, ni la cara riallera del senyor Cardona; ni saborejar les agudeses i còba fina del incomparable Victor Pi; ni els cops de puny de'n Roche damunt dels velladors, (ni les 700 dotzenes de granotes que sab cassar en una nit); ni escoltar els contes del Asmarats; ni sentir els versos del senyor Magi, ni el fluviol del Jaumet, i, lo que'm sab més greu, no poder assitir als esmorçars de la Font-Vella, clàssics, tradicionals, llegendaris, imprescindibles, on se llança humor i alegria, creats i servits per un home actiu, espléndid, admirable, excels i barrilaire, l'Agustí Vergés.

I per fi, un record seriós a l'Observatori i al seu modest i intel·ligent Director, i al propietari i Redacció de L'ESTIUADA per la fermesa i constància en la reaparició del periòdic.

PERE SERRACANTA.

Juliol, 20/14.

Dites i refrans que s'usen en el poble de Sant Hilari i rodalia

Qui sembla cull.

No diguis blat que no siga al sac i ben lligat.

Totsants el primer i sant Andreu el darrer.
A l'estiu tota cuca viu.
De lluna nova amb un cova i de lluna vella
amb una cistella.

A donar fins el mal de ventre.
Per fer un bon paquet que sigui un bastó
dret (El paquet és un feix de cercols sense en-
rotllar).

La tanyada sortint de perxada, surt amb la
branca molt escampada.

Pasqua plorosa era granosa.
Un establé per tot té estimació. (Establé és
el lloc del bosc on s'hi fan els rodells).

Març, Marçot, fica la vella al sot i a la jove
si pot.

Quan plou per Sant Bonifaci plou 4 dies
seguits.

Quan lleván a Deu i toquen hores senyal
d'un mort a la vora.

Per la mare de Deu d'Agost a les 7 ja és
fosc.

Carrers molls calaixos aixuts.

Si la Candelera riu el fret és viu, si plora
el fret és fóra.

Mort al diumenge un altre s' en menja.

Si vols la dona bona i sana don-li aigua de
valeriana.

Petjada de bou i de pagès no fa mal a res
(és clar, perquè el pagès camina amb molt cui-
dado pels camps.)

Per Santa Teresa el blat a tesa.

Qui no adoba la gotera ha d'arreglar la
casa entera.

Si vols mal a ta muller fes-li gastá llenya
de castanyer (perquè aquesta llenya espatane-
ga molt i és fàcil fer-s'hi mal).

Una vegada més...

Davant el bell panorama
que ofereix el Balcari de
Sant Hilari.

Ja torno a ser al bosc... ¡Oh pau ditxosa!...
¡Qué és bella la fontana remorosa!...
Altres cop el riuet mormurador,
M'aper que m'assadolla de dolçor.
L'auell cantor que riu, o bé 's deleix,
A mon esprít, somniant, el deixondeix.
Ja torno a sé entre 'ls monts, en quins reïssos,
L'ànima hi descobreix nous horitzons.
¡Oh soletat dels boscos venturosa!...
¡Poètic horitzó de grocs i rosa!
¡Aucellets i rieres! ¡Oh pau santa!
¡Salut per al poeta que així us canta!

MANEL DE PEÑARRUBIA.

Notes comarcals

Hostalric.—La Diada deportiva que s'
celebrà el dia 12, de la qual ja n' donàrem
compte a nostres llegidors, ha contribuït d'una
manera evidentíssima a la fomentació del de-
port en aquesta comarca. Es parla i pot ja qua-
si donar-se com a cosa certa, de la construcció
d'un camp de Lawn-tennis, havent-se comen-
çat a celebrar algun partit d'entrenament. Es
de lloar el decidit apoi que an aquest projecte
hi ha aportat la joventut que s' troba estiu-
jant entre nosaltres, especialment el distingit
sportmen D. Francisco Condominas.

— Durant aquestes darreres festes han
continuat celebrant-se en el magnífic camp
del Grop Sport interessants partits d'entrena-
ment entre els teams blanc i blau. Havent
aquets dies ingressat en el Grop diversos nous
socis, s'ha procedit a l'organització d'un team.

— S' han rebut diverses comunicacions
d' importants Clubs invitant a la celebració
de partits de foot-ball, trovant-s'hi entre aquets
l' Hutchinson i l' Equip Matas del F. C. Bar-
celona i el Catalonia de Manresa. Per a mes
endavant s' acordarà la acceptació d' alguns
d' ells.

— Es molt probable que a no trigar gaire
vindrà a donar una conferència, quin tema
versarà sobre sports, el notable crític depor-
tiu de «La Veu de Catalunya», En J. Elias i
Juncosa (Corredises) qui tant profonds cone-
xements te adquirits en aquesta materia.

— Hem tingut un parell de dies entre no-
saltres al notable prestidigitador Gurt, que en
les sessions que donà al café del Centre feu
passar una agradosa estona a la nombrosa
concurrencia que hi assistí.

MOVIMENT D'ESTIUJADORS

A pesar del temps ben irregular d'aquets
dies, l'arribada de forasters durant la setma-
na ha sigut veritablement extraordinaria. Ens
trobem de ple a la temporada estiuenca sense
que s'obri cap paréntesi a les entrades d'es-
tiuajadors. Tot fa augurar un agost més con-
corregut que de costum.

Es clar que'n aquets vuit dies l'entrada for-
ta, ha sigut deguda en part al fet d'ensopegar-
se dues festes seguides. Foren molts els que
aprofitant-se d'això visitaren la nostra pobla-
ció i entre ells s'hi compta el Doctor Manel
Serés que recentment i en renyides oposicions
guanyà la càtedra d'Anatomia de l'Universitat
de Granada, i a don Pere Jorba reporter de
La Publicidad de Barcelona, als quals tingué-
rem el gust de saludar.

Els estiuajadors arribats per a passar tem-
porada són:

D. Joan Soler i familia (Vilanova i Geltrú).
—Dr. Josep Raventós i germana (Barcelona).
—D. Joan Zanotti i familia (Barcelona).
—D.ª María Casals, Vda. de Company i filla
Srta. Mercé (Barcelona).—Don Segimon Riera
i Puntí i familia (Barcelona).—Srta. Pepeta
Pascual (Barcelona).—D. Anton Termas i fa-
milia (Esparraguera).—D. Josep Campderros
(Barcelona).—D. Joan Zanotti i familia (Bar-
celona).

D. Candi Ciervo, el seu nebot Casimir Mar-
torell i neboteta Enriqueta Bonnemain (Bar-
celona).—D. Josep Cuadrench i germana se-
nyoreta Montserrat (Barcelona).—D. Joan Vila
i familia (Barcelona).—Familia Noguera (Sant
Fruitós).—D. Sebastià Bauzá i familia (Puerto
Rico).—D. Ramón Vives i familia (Igualada).
Es troba a Sant Hilari havent passat a ocu-
par el senyorial Casal de Saleta don Guillem
de Pallegà Marqués de Monsolis, el seu ger-
mà Josep Maria, i cunyat don Arcadi Balá-
guer amb la seva senyora D.ª Concepció.

Estigué algunes hores per a visitar la nos-
tra vila el Bisbe de Barbastro acompanyat de
D. Damià Mateu.

Rnt. Magí Barrera pàrroco de Barcelona, la
seva neboda Teresa Barrera (Teyà) i D.ª Con-
cepció Barrera (Olesa de Montserrat).—Senyo-
reta Paquita Torruella (Barcelona).—Srta. Ma-
ria Andreu (Barcelona).—Srtes. Juanita Baró,
Gerònima Lloret i Joaquima Cuixat (Badalona).
—D. Eusebi Escardívol (Barcelona).—
D.ª Rosa Font (Barcelona).

Hem tingut el gust de saludar al bon amic
i entusiasta de la nostra vila don Francisco
Puigpiqué, exdiputat provincial de Barcelona
i a don Josep Dalmau (Madrid) que ha vingut
amb la seva senyora. També com tots els is-
tius es troba a l'Hotel Martin el ferm catala-
nista actual president de l'Ateneu Barcelonés
D. Josep M.ª Roca, a qui desitgem feliç es-
tada.

D. Marcell Costa i filla (Barcelona).—Don
Antoni Casas (Sant Feliu de Guixols).—Se-
nyora de Autrau i filla (Barcelona).—D. Josep
Serra (Pineda).—D. Enric Nebot (Lleida).—
D. Joan Rosès (Barcelona).—D. Josep Rosès
i Sra. (Barcelona).—Rnt. Agustí Vilalta, Re-
verent Lluçia Estrada, D. Josep Serra, don

Francisco Martín de Lara i Sra. (Sevilla).—
D. Enric Hoesca i familia (Monoa).

D. Vicens Ramoneda (Sabadell).—D. Sal-
vador Blanchar (Barcelona).—D. Vicens Lar-
diz i Sra. (Barcelona).—Rnt. Josep Teres,
Rnt. Lluís Aromí, Rnt. Llorenç Gracia, Reve-
rent Antoni Sanquirgo, D. Josep Ozart i se-
nyora (Caldas de Montbuy).—D. Pau Benazet
i familia (Sitges).—D. Josep M.ª Domingo
(Secuita Argelaga).

D. Josep M.ª Galí (Girona).—D. Jaume
Montserrat (Alcatllà-Tarragona).—D. Josep
Rovira (La Nou-Tarragona).—D. Josep For-
tuny (La Riera-Tarragona).—Sr. Rector de
La Bisbal. —D. Gabriel Alomar (Palma de
Mallorca).—D. Adrià Alvarez (Palamós).—
D. Josep Aguado (Madrid).—D. Joan Pous
(Barcelona).—D. Josep Raventós (Barcelona).
—Srs de Martorell (Barcelona).

D.ª Rosa Xicota, Vda. Vergés i familia
(Sans).—D. Domingo Casanovas i Sra. (Ta-
rragona).—D.ª Tomasa de Aguda (Barcelona).
—D. Plàcid Viladecans (Barcelona).—D. Ar-
tur Bossi i familia (Barcelona).—D.ª Caterina
Maseli i nebot (Castelló d'Ampurias).—Don
Angel Corroure (Calatalud).—Srs. de Teixi-
dor (Barcelona).—Srs. de Colom (Barcelona).

D. Manel Almeda i filla (Girona).—D. Josep
March (Girona).—D. Angel Carrau i fill (Ca-
latayud).—D. Francisco Sellés i Sra. (Bar-
celona).—Srta. Vda. Lluch i dos fills (Barcelona).
—D. Salvador Serra i fills (Barcelona).—Don
Josep Segú i Sra. (Valls).—Senyores Roig
(Reus).—D. Honorat Font i Sra. (Palma de
Mallorca).—D. Francisco Moreno (Valencia).

Don Joaquim Borràs i el seu fill (Manresa).
—Srs. de Sandiumenge (Barcelona).—D. Ma-
nel Malagrida (Barcelona).—D. Enric Vilà
(Barcelona).—D. Josep Puigdaller (Barcelona).
—D. Jaume Sureda (Santa Coloma de Farnés)
juntament amb la seva familia estigué aquí el
seu fill nostre volgut amic Martí Sureda.

D. Ramón Bigas i familia (Igualada).—Don
Joan Camprodón (Barcelona).—D. Miquel Sa-
la (Barcelona).—D.ª Dolors Monturiol i ge-
mana (Barcelona).—D.ª Teresa March i fill
(Barcelona).—D. Joan Tomàs i la seva xamo-
sa filla Srta. Carme (Tarragona).—D. Josep
Albanell i Sra. (Gualba).

D. Joan Sureda, D. Ramón Parés, D. Romà
Ribas i D. Romà Doménech, tots de Lloret
de Mar. —Rnts. Parés Diego i Rafel (Valen-
cia).—Srta. Pepeta Catasus (Barcelona).—Don
Salvador Pamies (Reus).—D. Josep Camps i
cunyada (Arenys de Mar).—D. M. Roca (Roda).
—D. Bonaventura Robert (Barcelona).—Don
Ramón Gassó i Sra. (Lleida).

Rnt. Dr. Eugeni Aulet (Tarragona).—Se-
nyors de Rodó (Barcelona).—D. Josep M.ª
Calatayud i Soler amb la seva Sra. (Valencia).
—D. Joan Grau i Puig i filla (Sabadell).—Don
Joan Torres i familia (Vilafranca).—D. Josep
Grego i Valls (Tortosa).—D.ª Teresa Ventosa
(Arbós).—D.ª Teresa March i fill (Barcelona).
—D. Josep Rovira i Virgili (Tarragona).

D. Miquel Jansana (Barcelona).—D. Jaume
Usart (Barcelona).—D.ª Agna Ferrer (Alco-
ver).—D.ª Brígida Albet i nebots (A'acant).

A tots bona estada.

El setmanari *La Veu del Camp* de Reus re-
produïx l'article *Ciudadania* que publicarem
i al fer constar que és de L'ESTIUADA afegeix:
«En la llista d'estiuajadors arribats que publi-
ca, hi havem vist el nom d'alguns amics de
Reus a qu'ells desitjem bona estada en aquella
xamosa vila».

ILARIENCA

Noves

En l'article den Busquets i Punset que pu-
blicarem en el número passat hi sortí una

errada que feia aparèixer la quasi totalitat de
l'article com copiat d'un altre del mateix au-
tor. Els apartats realment reproduïts eren
cinc i no tots fins al final, com la col·locació
de les cometes feia aparèixer.

El dimarts s'inauguraren els concerts en el
Café de l'Unió i a càrrec dels professors se-
nyors Esteve, Lambert i Gálvez.

El distingit i nombrós auditori que assistí a
tan selecta vetllada no's cançà de aplaudir als
dits artistes, que segueixen tots els dies rebent
merescudes ovacions.

També en el Tivoli avui divendres inaugu-
rarán sos concerts els professors senyors Ju-
vé, Fabrè i Rabentós, i, segons ens diuen, des
de demà, també actuarà en dit local una Com-
panyia dramática.

Ens escriuen d'Hostalric:

«Pel servei particular de la Companyia de
automòbils d'Hostalric a Sant Hilari ha que-
dat instalat un aparell telefònic en la cantina
de l'estació. No cal ponderar la millora que
representaria que pogués fer-se l'instal·lació
per a l'ús públic, i és comprenent-ho així que
algún propietari sembla disposat a portar
a cap aquesta empresa que tantes aventatges
reportaria, majorment avui dia que hi ha una
xarxa telefònica tan extensa que permet com-
municar amb la majoria de pobles».

A l'Administració de correus hi han detin-
gudes les següents cartes: D.ª Josefa Caleme,
camí de la Font-Vella; D. Josep Alsina, don
Francisco Vallés (postal), Srta. Neus Vicenta,
Srta. Consol Plana (postal), D.ª Antonia Homs
de Cirer, D.ª Concepció B. de Bassó, D. Ber-
nard Castells.

L'Ajuntament ha acordat que fos un fet la
ensenyança gratuïta pels pobres. A dit efecte
ha establert un conveni amb les escoles pú-
bliques que començarà a regir a l'obrir-se les
classes pel primer de Setembre. Els nois po-
bres ni per assistir a l'escola ni per material
pedagògic haurán de pagar rés.

Com de costum en anys passats, el mestre
Lambert tocarà en la Missa Major dels dies
de festa.

— *Teules* de Santa Coloma de Farnés.
Postre exquisit, nutritiu. Joaquim Trias de
Santa Coloma és l'únic inventor.

Es reben diàriament del seu autor a la
Hilariencia den Ramón Casabosca, P. de la
Iglesia.

El prop-passat dissapte i diumenge es ba-
llaren sardanes a la P. de Mn. Cinto que tocà
la cobla *La Rebotada* d' Arbucies.

Ja no cal dir que s' vergeren molt concu-
rregudes i animades com de costum.

Entre alguns elements de la Colonia es feu
una subscripció a favor del pobre de la provin-
cia de Granada que per prescripció facultativa
pren l'aigua medicinal de la nostra vila i que
com ja se sab és degudament auxiliat per
l'Ajuntament i varis veïns.

Estació Meteorològica

Dia	Màxima	Mínima	Mitja	Baròmetre		Higròmetre		Pluja
				8 m.	4 t.	8 m.	4 t.	
23	20	9	14'5	759'5	761	71	88	
24	23'5	9	16'25	762	762	62	69	
25	26	14	20	762	761	80	81	Bolra
26	28	13	18	761	761	61	54	Bolra
27	18'5	10'5	14'5	760	759'5	86	88	Bolra
28	19	11'5	15'25	759	759	70	88	1'7
29	14'5	11'5	13	760'5	761	86	86	14'8

El Director, F. Cid

LA HISPANO HILARIENCA

SERVEI D'AUTOMOBILS ENTRE
HOSTALRIC, ARBUCIES I SANT HILARI

**Sortida de Barcelona: a les 7'21 ma-
tí i 2'25 tarde.**

Arribada a Sant Hilari: a les 11'30 matí i 7
tarde.

Sortida de Sant Hilari: a les 5 matí i 2'45
tarde.

Arribada a Barcelona: a les 8'58 del matí i
7'5 de la tarde.

Despatx de bitllets a Barcelona: Rambla
del Centre, n.º 6.

Preu, anada i tornada, 10 pessetes.

Imp. Fills de Domingo Casanovas, Ronda Sant Pau, 67. Telef. 2120
Barcelona

No patireu dels ronyons,
del fete ni paidó;
viureu sempre sans i bons
si en totes les ocasions
i al menjar feu us diari
de l'aigua de Sant Hilari.

DIPOSITARIS A BARCELONA:

IGLESIAS I BERNABÉ

— ASSALT, 41 —

i al detall en totes les farmacies i tendes
d'aigues minerals

CHOCOLATE
AMATLLER

CASA
FUNDADA
EN
1800

BARCELONA

La casa
AMATLLER,
recomienda
sus nuevos cho-
colates marca
LUNA
á las personas
de más fino pa-
ladar.

CHOCOLATE-AMATLLER

TELEFON 3678

EL CENTRO FREU FIXE**Melchor, Culi i Tarrés**

Ronda de Sant Pere, 5 (entre Plaça Catalunya i Urquinaona)

BARCELONA

NOVETATS PER A SENYORA

LLANERÍA, SEDERÍA I LLENCERÍA

BONICS I VARIATS MODELS DE BRUSES

Consultori Médic i Laboratori

per anàlisi d'orina, de

JOAN ESTIL-LAS I REIXACH

Especial per a malalties de la nutrició

Consulta de 10 a 12 i de 3 a 5

HORT-NOU, 3, BAIXOS

SANT HILARI SACALM**¡Automovilistes! Per guanyar premis i anar segurs monte****NEUMATICS CONTINENTAL**

Dones siguent inmillorable la seva qualitat han obtingut les victòries següents:

Cursa de la Costa del Tibidabo, Vuit primers premis.—**Concurs de Navacerrada**, Les 3 Copes del R. A. C. E. i 4 medalles d'or.
Circuit Marroquí 500 Kms, Els 4 primers premis.—**Gran Premi de Rusia**, 1.er Scholl sobre Benz.—**Grand Prix de l'Auto-**
mobile Club de France 752 Kms, 1.er, 2.^{on} i 3.er sobre Mercedes.

MADRID**Sagasta, 6****BARCELONA****Passeig de Gracia, 61****LA HISPANO SUIZA**

UNICA FÀBRICA ESPANYOLA D'AUTOMÒBILS

Chassis per a turisme:

12|15—15|20—30|40—45 HP. Alfons XIII

Chassis per a omnibus:

15|20 HP. i 30|40 HP.

Grups marins:

15 HP. i 30 HP.

Tallers i oficines: BARCELONA — 279, Carretera de Ribas (Sagrera)

Restaurant Casanovas i Xocolateria del LiceuHABITACIONS AMOBLADES PER A FAMILIESBANY, LLUM ELÈCTRICA**Rambla del Centre, 3****(Davant del Teatre Liceu)****Teléfono 2340****BARCELONA**